UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Aluari Pelagij de pla[n]ctu eccl[es]ie desideratissimi libri duo et indice copiosissimo et marginarijs additionibus rece[n]s illustrati

Alvarus <Pelagius>

Lugduni, 1517

Quinquagesimusquart[us]. De gradib[us] [et] inequalitate vtriusq[ue] pta[...]tis: [et] diuersis p[er]sonis eas habentibus. Quo[d] apud ge[n]tiles era[n]t gradus: [et] in testame[n]to veteri [et] ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29953

Visual Library

¶ Articulus. liiij. A

Nunc de gradibus

Utriuſ ꝙ ptãtis diuerſitas.

& ineqlitate vtriuſ ꝙ poteſtatꝭ in diuerſis ꝑ
ſonis eas habẽtibꝰ dicẽdũ eſt: In vtraꝙ em̃
ptãte inueniť ſuperiꝰ & inferiꝰ: & maiꝰ & mi
nus/ac ꝑ hoc gradus & inequalitas. Sacerdotalis ſiqdẽ
poteſtas quantũ ad aliud eſt equalis in omnibus ſacer
dotibus: & quantũ ad aliud inequalis. Nam quantũ ad
actũ cõſecrandi: quẽ habet ſacerdos circa corpus chriſti
verũ: equalis eſt ſacerdotalis poteſtas in oĩbus eã habẽ
tibus: ſed qñtũ ad actus quos habet ſacerdos circa cor
pus chriſti myſticũ/ſcꝫ circa fideles: cuiuſmodi actꝰ ſunt
baptizare/ſoluere/& ligare: inueniť inequalitas in pote
ſtate ſacerdotali. & quidã ſunt alijs ſuperiores: vt epi qui
& pontifices dicunť. xxj. diſti. cleros. ad actus em̃ pdictos
exercendos requiriť nõ ſolũ ſacerdotalis ordo: ſed etiam
iuriſdictio: vt in ar. pce. ſ. dictũ eſt. quã iuriſdictionẽ ſacer
dotes inferiores nõ habent/niſi ꝑ ſuperiorũ cõmiſſionẽ:
ſcꝫ epoꝝ. xvj. q. j. §. ecce in hoc. c. generaliter. §. ecce ſufficiẽ
ter. & cunctis fidelibus. ¶ B Alio modo põt accipi gra
dus in poteſtate ſacerdotali. nã in epis eſt ordo ſacerdo
talis ſm perfectionem quãdam. Perfectũ em̃ dr aliquid
quñ põt ali qd ꝓducere: et bonitatẽ ſuã alij cõmunicare.
Epi aũt nõ ſolũ habent ordinẽ ſacerdotalẽ in ſeipſis: im
mo & alijs huius ordinis poteſtatẽ tradunt: ipſi em̃ alijs
diſpẽſant ſacramentũ ordinis. ex͂ de elec. quod ſicut. lxvij.
di. c. j. & ij. & lxviij. diſt. preſbyteri. & c. quis corepis. vbi po
niť gradus inequalitas: & in quibꝰ inter corepos & pſby
teros/ex vno latere: & epos/ex altero. nam (vt ibi dr) certi
conſecrationẽ ſcꝫ ſacerdotalẽ habent primi: põtificatus
tamẽ apicẽ nõ habẽt. Et licet hmõi diſpenſatio requirat
poteſtatẽ iuriſdictionis: ptinet tñ ad poteſtatẽ ordinis ſa
cerdotalis pfectam: & ꝓpter pfectionẽ ſacerdotij dicũtur
epi ſuperiores ſacerdotes. ꝓpter quod eis tanꝙ pfectio
ribus & ſuperioribus quedã ſpecialiter reſeruanť: vt pre.
ca. quis corepis. & xciij. diſ. legimꝰ. ibi: quid em̃ facit exce
pta ordinatione eps? & j. ad fi. pſbyter & eps: aliud etatis/
aliud dignitatis eſt nomẽ. Quicquid em̃ arduũ circa fi
deles agendũ eſt: exceptis reſeruatis pape/ad epos per
tinet: quorũ authoritate minores ſacerdotes poſſunt id
quod eis agendũ cõmittitur. xxv. di. ꝑlectis. ṽ. ad epm ꝑ
tinet. vnde & in ijs que agunt vtunť rebus ꝑ epm conſe
cratis. vt ibi. In ſignũ aũt pfectioris poteſtatis/adhibeť
epo conſecratio ſpecialis. de qua ex͂ de ſacra vnc. c. j. in q
quidem cõferť ei aliqua ſpecialis poteſtas reſpectu qua
rundã actionũ ſacrarũ. vnde epatus ordo qdã eſt ſupra
ſacerdotiũ: prout ordo eſt officiũ quoddã reſpectu qua
rundã actionũ ſacrarũ. & ſic ſumitur. xxj. diſt. cleros. ṽ.
ordo ṽo epoꝝ. & ex͂ de renũ. poſt trãſla. §. cũ ergo. ibi. & nõ
ordini. & lxviij. di. ſicut. ibi. tñ ordo ſeruet. & lxvj. di. porro;
ibi. ordinatus. & ibi. eps ordineť. et ibi. ordinatio. & lxiiij.
di. lxv. & lxvj. quaſi in oĩbus. c. conſecratio epoꝝ vocať or
dinatio: licet nõ ſit ordo ꝓut ordo eſt ſacramẽtũ quoddã:
vt ſumiť. j. q. j. §. ſed notandũ. vbi de ſacramẽtis legitur &
no. & §. ecce cũ honoris. Eſt em̃ eps ſupior nõ ſolũ ꝓpter
iuriſdictionẽ: ſed etiã ꝓpter ordinẽ ſacerdotalẽ quẽ habꝫ
modo pfectiori. vnde ad omes ſacerdotes cõiter ptinet

Sacerdotũ officia.

catachizare. de conſe. di. iiij. catachiſmi. baptizare. e. di. ve
nit ſacerdos. pdicare. xvj. q. j. adijcimus. conficere. j. q. j. ſa
cerdotes. ſoluere & ligare. de peni. di. j. ṽbũ. ¶ Sꝫ ad pon

Epoꝝ officia.

tifices ſpectat clericos ordinare: ṽgines bñdicere: epos
alios cõſecrare: manꝰ imponere ſiue cõfirmare: ſynodos
celebrare: baſilicas dedicare: degradãdos deponere: chriſ
ma cõficere: veſtes & vaſa cõſecrare. ad hec ex͂ de elec. ꝙ ſi
cut. xx. q. j. deuotis. lxvj. di. porro. de cõſe. di. v. in primis. xij
caplis. xviij. di. c. vlt. de cõſe. di. j. miſſarũ. c. nullus. ex͂ de iu
di. cũ nõ ab hoie. ex͂ de pe. degradatio. li. vj. xcv. di. pſbyte
ros. vbi etiã aliq enumeranť q epo ptinẽt: de qbus pſbyte
ri nõ habẽt ſe intromittere. xxiij. diſt. ſanctimonialis. xxv.
diſt. ꝑlectis. ṽ. ad epm. de cõſe. di. j. cõſulto. Iſte cõcor. reſe
rẽde ſunt ſingule ſingulis dictiõibꝰ tangẽtibꝰ officiũ epi
ꝓxime poſitis. Eſt itaꝙ gradus et ineqlitas in ſacerdo
tio/dũ qdã maiores: qdã minores dicunť. xxj. diſt. cleros.
xcv. diſt. olim. Et hmõi ineqlitas omi fere tẽpore fuiſſe le
giť in ſacerdotio. Nã ante legẽ datã: vt Innocẽ. iij. refert.
multi erãt ſacerdotes minores: qs chananeos vocabant
cõiter. vnꝰ aũt erat ſummꝰ ſacerdos: quẽ vocabãt ſpecia
liter arabarchũ. arg. ad hoc. lxxx. di. in illis. Poſt legẽ ṽo
datã: aaron ſummꝰ ſacerdos fuit. filij ṽo eius minores ſa
cerdotes miniſtrãtes ſub eo. xxj. di. §. j. ¶ C Apud gen
tiles quoꙙ ſacerdotes minores erãt: q dicebantur flami
nes. qſi filamines/a filo qd portabãt in capite. xxj. diſ. cle
ros. ṽ. ſacerdotes aũt. & maiores q archiflamines dicebã
tur qſi principes flaminũ. vel ꝓtoflamines. a proto qd eſt
primũ. xxj. di. §. j. vt pre. c. in illis. In nouo etiã teſtamento
chriſtus ipſe maiores & minores inſtituit: ſcilꝫ. xij. aploſ:
quorum vices obtinent in eccleſia epiſcopi. lxviij. diſtinc.
quorũ vices. xij. q. j. vidẽtes. ibi: epoꝝ q locũ tenẽt aploꝝ.
ex͂ de ſacra vnc. c. vnico. §. a chriſto. ibi: q: de ſolis aplis le
giť: quorũ vicarij ſunt epi &c. & xxj. di. in nouo. ibi: ipſis q̃
decedẽtibus in eorũ locũ ſurrexerũt epi &c. & lxxij. di. diſci
pulos. qbus ſuccedũt pſbyteri ſiue minores ſacerdotes:
qui ſunt maioribꝰ auxiliũ operis ad hoc vt inſtitutio fide
liũ faciliꝰ & vtilius guberneť. xcv. diſt. ecce ego. Petrũ ṽo
in ſummũ ſacerdotẽ elegit ſup alios ꝓ oĩbus & pre oĩbꝰ.
hec ꝓbanť. xxj. di. §. j. & pre. ṽ. in nouo. & xciij. diſti. legimꝰ.
vbi Hierony. vocat etiã preſbyteros ſucceſſores aploꝝ.
ibi: ceterũ oẽs ſucceſſores aploꝝ ſunt. ſꝫ hoc verũ eſt ad
ſacramẽtoꝝ diſpẽſationẽ. & no. in pre. c. vidẽtes. ſic etiã in
telligiť. xcij. di. dñs. ibi: aploſ. i. epos & pſbyteros dñs ele
git. Itẽ ſicut in veteri teſtamẽto aliq erant ꝓpria ſummo
ſacerdoti/tam in actionibꝰ/ꝙ veſtibus & ornamẽtis: vt in
multis caplis & in Leuitico cõtineť. Ita & in nouo epi ha
bent ſupra minores ſacerdotes & ſpecialia opera: vt ꝓba
tũ eſt: & ſpecialia ornamẽta que ſunt ſigna ſpecialis pote
ſtatis eoꝝ. ex͂ de priuile. vt aplice. li. vj. ex͂ de ſacra vnc. c. j.
§. fi. xliij. diſti. ſit rector. ibi: veſtimenta etenim ſacerdotis.
¶ D Quãuis aũt in ſacerdotio ſit gradus & ineqlitas:
in poteſtate tñ pontificali gradus nõ eſt quantũ ad ea q
ſunt ordinis epalis. oẽs em̃ epiſcopi ſunt equales/quantũ
ad ea que ſunt epalis ordinis. quantũ ṽo ad ea q ſunt iu
riſdictionis nõ ſunt equales: ſed ſunt gradus in eis. vt pꝫ
xxj. di. cleros. vnde cõſequẽs eſt videre de hmõi gradibꝰ.
Poteſtas nãꙙ regalis que iuriſdictiõis eſt: nõ eſt equa
lis in omnibus habentibus eã: ſed ſm gradus quoſdam
inueniť in eis. & hoc verũ eſt in vtraꙙ poteſtate: regia ſcꝫ
tam tẽporali ꝙ ſpũali. In regia quidẽ poteſtate tẽporali
gradus eſt: dũ quidã reges ſuperiores ſunt alijs regibꝰ. & reges
ſuperiores ſunt ducibꝰ & alijs gradibꝰ poteſtatũ. q
aliud participãt de regia ptãte: licet nõ dicantur reges.
Per. ij. ad hoc ex͂ de maio. & obe. ſolite. ibi: ſiue ducibꝰ tanꝙ
ab eo miſſis. xcv. di. eſto. ibi: Cur ergo inqt te habeã vt prin
cipẽ: quũ tu nõ habes me ſicut ſenatorẽ? & iſta graduũ di
ſtinctio bñ ꝓbať. xj. q. iij. q reſiſtit. & ex͂ de elec. fundamẽta.
§. vt g. ibi: nullus imperator/ſeu rex romanoꝝ: aut alius im
perator vt grecoꝝ: aut rex/princeps qſi primũ locũ capiẽs.
poſt regẽ marchio inueſtitꝰ de marchia. dux de ducatu in
ueſtitꝰ. Comes a comitatu inueſtitꝰ aut baro. Sũt et alij
gradus dignitatis & ptãtis ſub iſtis: vt Capitaneꝰ/a prin
cipe vel ab aliq plebe vel parte plebis inſtitutꝰ. Ualuaſo
res a capitaneis antiqtꝰ feudũ tenẽtes. Ualuaſini mino
res valuaſores. hi oẽs cõtinenť in li. feudoꝝ. ti. ſi qs dicať
dux. de his gradibꝰ legiť & no. ex͂ de elec. fundamẽta. §. p
inde &c. Et ſup oẽs eſt vnus ſummꝰ vt imperator. vij. q. j. in
apibꝰ. legiť & no. lxiij. diſ. hadrianꝰ papa. xj. q. j. §. hec ſi qs.
de his gradibꝰ eccl's. v. excelſo excelſior eſt aliꝰ: & ſup hos
q̃ eminẽtiores ſunt alij: & inſup vniuerſe terre rex imperat
ſeruiẽti. ¶ In poteſtate quoꙙ regia ſpũali ſunt gradus.
Neceſſitas em̃ eccleſie requirit pluralitatẽ rectorũ: dum
ad regimẽ totius eccleſiaſtice multitudinis vnus nõ ſuf
ficit per ſeipſuꝫ. meſſis em̃ multa requirit operarios mul

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tos. Lu.x.xxi.di.in nouo.vñ opoꝛtuit poteſtatē regiminis
pluribꝰ cōicari:ſed q: q̄ ſunt a deo/oꝛdinata ſunt. ad Ro.
xiij.⁊ facit.xxiij.q.j.q̄d culpat̄.Et ſicut eſt oꝛdo in rebꝰ: ita
et in poteſtatibꝰ.oꝛdo aūt inequalitatē req̄rit ⁊ gradus.
vt eſt exp̄ſſum.lxxxix.di.ad hoc.ideo poteſtas ſpūalis regi
minis nō in oībꝰ eſt eq̄liter:ſed ſm gradus quoſdā.nā ſup
ep̄os ſunt archiep̄i.⁊ ſup hos ſunt pꝛimates ⁊ p̄riarche.de
hoc.ix.q.iij.per oia.c.vſq₃ ad.§.ſola.xxi.di.cleros.de ap. ro
mana.li.vj.⁊ de of.oꝛ.romana.li.vj.⁊ de ſen.ex. venerabili
bus.libꝰvj.⁊ de ꝓuile.antiqua.⁊ de vſu pal.c.j.cū ſi. Sicut
eīn vna cōitas excedit/et includit aliā:vt cōitas ꝓuincie
cōitatē ciuitatis:⁊ cōitas regni cōitatē viiꝰ ꝓuincie:⁊ cō
munitas totius mundi cōitatē regni:vt vj.q.iij.ſcitote.ſic
vna ptās aliā excedit ⁊ includit.vt ibi.⁊.c.deniq₃. Eſt etiā
alio modo gradus in hmōi poteſtate: dū in eadē cōitate
q̄dā habēt poteſtatē totaliter:vt ep̄i. q̄dā aūt partialiter:
vt archidiaconi ⁊ archip̄ſbyteri.vt ex̄ de offi. archid. ⁊ ar/
chipꝛeſbyteri.ꝑ totū.xxv.di.ꝑlectis.¶ E Eſt etiā cōſide
randū vlteriꝰ/ꝙ vbi eſt gradus ſm magis ⁊ minꝰ/⁊ ſupe
rius ⁊ inferiꝰ/opoꝛtet eſſe aliud vnū ſummū.q: magis et
minꝰ dicitur ꝑ cōparationē ad maximū qđ aūt ꝑ excellen
tiā dicit̄:vni ſoli cōuenit:⁊ ꝓpter hoc oīs gradus reſpicit
ad vnū pꝛimū ⁊ ſummū. Opoꝛtet ḡ eſſe vnū ſummū/cui
ptās ſpūalis regiminis cōueniat in ſummo ⁊ pꝛincipali/
ter:⁊ ſm plenitudinē. In cuiꝰ rei figurā Dauid.xxiiij.ſum/
mos ſacerdotes inſtituit:q̄bꝰ tm̄ vnū pꝛefecit.vt no.de ꝯſe.
di.j.c.j.⁊ ex p̄cepto dn̄i Moyſes filios Aarō inſtituit.ip̄m
ſꝯo ſummū ſacerdotē.xxj.di.§.j.Et q: qđ eſt p̄ncipaliter et
maxime generale:cauſa eſt alijs vt ſint talia:ſicut maxime cali/
dum/cauſa eſt alijs vt ſint calida:vt ignis. Ita ab illo vno
cui pꝛimū ⁊ maxime cōuenit ſpūalis regiminis ptās:deri
uat̄ ad alios hec ptās partialiter/et ſm gradus quoſdā:
ſicut req̄rit eccleſie diuerſitas pariter et decoꝛ. Et ab hoc
vno depēdent oēs q̄ ſunt quocū₃ modo participes ſpūa
lis regiminis.ſicut ab eo q̄ eſt ſup oēs eccl'ias/eccleſiarū₃
rectoꝛes. Hic aūt vnꝰ rectoꝛ chꝛiſtꝰ eſt.ſed q: chꝛiſtꝰ coꝛpo
ralē pꝛeſentiā erat ſubtracturꝰ eccl'ie:cōueniebat vt alicui
vni cōmitteret vniuerſale regimē eccleſie:q̄ eccleſiā rege/
ret loco ⁊ vice ſui.ex̄ de homici.ꝓ humani.lib.vj. Hic autē
vnus fuit Petrꝰ:cui ſingulariter dixit Io.vl. Paſce oues
meas.ex̄ de elec.ſignificaſti.de ma.⁊ obe.ſolite. Cui etiā ꝑ
moꝛtē fidelibꝰ abſcedēti alios in equali ⁊ ſimili poteſtate
ſuccedere voluit:vt hūana poteſtas eſſet ſemꝑ apud vnū/
ꝓ vtilitate ⁊ vnitate ipſiꝰ eccl'ie/vſq₃ ad finē ſeculi. vt p̄di
cto.c.ꝓ humani.⁊.c.ſolite.⁊ ſm hoc pōt intelligi dictū a
chꝛiſto Mat.vlti.in vltimis ꝟbis euangelij. Ecce ego vo
biſcū ſum oībꝰ diebꝰ vſq₃ ad conſummationē ſeculi.q: eīn
qui facit ꝑ aliū:ꝑ ſeip̄m facere videt̄.ff.de admi.tu. ita tn̄.
§.geſſiſſe.xvj.q.vj.cōſuetudo.in ſi.⁊ ex̄ de ſen.ex. vt fame.
⁊.c.mulieres.cū concoꝛ.ibi poſitis: Ideo ꝑ hoc ꝙ ſupereſt
cū ipſis fidelibꝰ aliq̄s vnꝰ ꝑ ſucceſſionē nō carnalē/ſed ſpi
ritualē/vice chꝛiſti regēs eccleſiā:dꝫ eſſe ipſe chꝛiſtꝰ oībus
diebꝰ nobiſcū vſq₃ ad mūdi finē. Pꝛedicta ꝓbant̄. xxi.di.
§.j.xix.di.ita.ex̄ de elec.fundamēta.j.rn̄.li.vj. ⁊ de homi.ꝓ
humani.j.ad Coꝛ.xvj.j.rn̄.li.vj. ¶ Poſt finē ꝟo mūdi nō
erit iſta p̄latio eccl'ie oppoꝛtuna.q: ꝑ ip̄m chꝛiſtū imedia/
te reget̄/⁊ paſcet̄:illuminabit̄/et beneficiabit̄. Apoc̄.xxij.
eccleſia militās triūphāti adiuncta/⁊ effecta triūphās:q:
tūc ceſſabit militia/facta plena victoꝛia:⁊ dabitur coꝛona
vel diadema de manu dn̄i. Sap̄.v. De hoc no.lxxxix.di. ad
hoc.in gloſ.hoc erit.q̄ loquit̄ de ceſſatione p̄lationis in pa
tria. Sicut ḡ in regno iudaico Rex Regi ſucceſſit poſt da
uid:vt apparet.iij.Reg.⁊.iiij.⁊.ij.Paral̄.per totū.ita ⁊ in
eccleſia ſuccedit vice chꝛiſti pōtifex pōtifici per electionē.
viij.q.j.in p̄mis ſex cap̄l'is vſq₃ ad.§.his oībus. vide qđ in
p̄s.cxxxj.dicit̄ de Dauid. De fructu ventris tui ponā ſuper
ſedē tuā.ſi cuſtodierint filij tui teſtamētū meū: ⁊ teſtimo.
mea hec que docebo eos.⁊ filij eoꝝ vſq₃ in ſeculū ſedebūt
ſup ſedem tuā. Impletur in eo quē Dauid pꝛefigurauit/
ſcilꝫ chꝛiſto.cuiꝰ vice ſuper ſoliū eccleſiaſtici regni vſq₃ ad
diē iudicij ſedet aliq̄s vnus rex:nō idē ſm perſonā:ſed idē
ſm potentiā.de quo vno dꝛ.j.Reg.ij. Dn̄s ſcꝫ chꝛiſtꝰ iudi/
cabit fines terre:⁊ dabit imperium regi ſuo:⁊ ſublimabit
coꝛnu chꝛiſti ſui. ¶ Hic ergo vnus apud quē eſt ſumma
poteſtas ſpūalis regiminis eſt ſucceſſoꝛ Petri: Romanꝰ
ſcꝫ pōtifex vicarius ieſu chꝛiſti. Licet eīn alij rectoꝛes eccle
ſie q̄ ſuccedūt alijs ap̄l'is/vt.s̄.pꝛime ꝓbatum eſt/vicarij
dei dicantur:⁊ ſint:hic tn̄ ſimpliciter ⁊ vniuerſaliter vices
chꝛiſti gerit in terris.ex̄ de elec. vbi periculū.§.ceterū.⁊.c.
fundamēta.§.decet.ꝟ.ipſaq₃. Dicit̄ aūt vicarius chꝛiſti/⁊
inquantū homo ſolū:q: ſacerdos eſt.⁊ inquantū deus et
homo:q: rex eſt.vñ ⁊ vere dei vicarius nominat̄.in pꝛe.§.
decet.hic eſt rex oīm ſpiritualiū regū:paſtoꝛ paſtoꝝ: pater
patrū:caput oīm fideliū:⁊ oīm qui fidelibꝰ pꝛeſunt: vñ et
eccl'ia cui p̄ſidet/ſcꝫ romana mr̄ ⁊ caput eſt oīm eccleſiaꝝ
xxij.di.c.ij.in ſi.ij.q.vj.quiſquis.cū duobꝰ.c.ſeq.c.ad roma/
nā.ex̄ de elec.fundamenta.§.iſti ſunt.ibi.caput totiꝰ oꝛbis
effecta.ex̄ de ſum.tri.c.ij.§.ſi quis in iſto.iij.q.vj.dudū.vbi
dicit̄.⁊ ſicut beatus Petrus pꝛimus fuit oīm ap̄loꝝ: ita ⁊
hec eccleſia ſuo noīe cōſecrata dn̄o inſtituente pꝛima ſit ⁊
caput ceterarū:⁊ ad eā quaſi ad matrē atq₃ apicē oēs ma
ioꝛes eccleſie cauſe/⁊ iudicia ep̄oꝝ recurrāt ⁊c. vide.s̄.ar.
xlv. Idē.xcvj.di.cōſtantinus.q̄ eſt palea granoſa.hic.licet
a ꝓpꝛietate dicatur Romanus pōtifex.ex̄ de cōſti.licet co
pōtifex.⁊ de reſcrip.ſi gratioſe.⁊ de elec.fundamēta.§.de/
cet.lib.vj.⁊.iij.q.vj.dudū.veriſſime tamē dicit̄/⁊ eſt ponti
fex ſummus oīm chꝛiſtianoꝛū ⁊ omniū eccleſiarū rectoꝛ ⁊
ep̄s vꝛbis ⁊ oꝛbis.ex̄ de elec.vbi periculū.§.ceterū. ibi. re/
ctoꝛis vniuerſalis eccleſie ⁊c̄. Qui licet alijs mediātibus
paſtoꝛibꝰ gubernet diuerſas eccleſias ſpeciales: tn̄ imme
diatū regimē exercere pōt ſuper eccleſiā quālibet. ix.q.iij.
alioꝛū.ibi.dū illi ſcꝫ petro q̄cq̄d fideliū eſt vbiq₃ ſubmittit̄:
dū totiꝰ coꝛpoꝛis caput deſignat̄ eſſe.c. per pꝛincipalem.
Hic eſt ſacerdos ⁊ pōtifex ſummus et vnus. cui oēs fide/
les obedire debēt/tāq₃ dn̄o ieſu chꝛiſto.xix.di.in memoꝛiā.
⁊.c.nulli.xxj.di.in nouo.lxxxj.di.ſi qui.in ſi. ¶ Hic eſt gene
ralis iudex qui oēs fideles cuiuſcū₃ cōditionis/dignita/
tis/⁊ ſtatus/iudicat.⁊ ip̄e a nemine iudicari pōt.ſed ap̄l'i
voce ⁊ ꝓpꝛie ⁊ ſpecialiter pꝛonūtiat. Qui aūt me iudicat
dn̄s eſt.j.ad Coꝛ.iiij.ad hoc.ix.q.iij.alioꝝ.⁊.c.patet. cum
alijs ibi.c.⁊.s̄.in p̄n.iſtius operis pleniꝰ dixi in.iiij.v.⁊.vj.
arti. Hic eſt apud quē pleniſſime ſunt claues eccl'ie a chꝛi
ſto tradite. Mat.xvj.quibus ligat/⁊ ſoluit:claudit/⁊ ape
rit:excludit/⁊ recipit:ſtringit/⁊ relaxat:ſentētiat/et iudi/
cat.xxj.di.§.j.⁊.xix.di.ita.xx.di.§.j.xxiiij.q.j.quodcū₃.ex̄ de
ma.⁊ obe.ſolite.§.penul.ij.q.vj.qui ſe ſcit. ¶ Hic eſt ſum/
mus oꝛdinatoꝛ diuini cultꝰ:⁊ oīm que ad diuinū cultū ap
plicantur:⁊ pertinent.ex̄ de cōſti.ex parte.de ꝯſe.di.j.vaſa.
¶ Hic eſt diſpēſatoꝛ ſummus.xliij.di.diſpenſatio.ex̄ in ꝓ/
he.ſacroſancte.lib.vj.⁊ vniuerſalis miniſterioꝝ dei ⁊ the
ſauroꝛū chꝛiſti ⁊ eccleſie diſtributoꝛ ⁊ dignitatū ⁊ officio/
rū beneficioꝛū₃ eccleſiaſticoꝝ omniū:in q̄bus diſtribuen
dis ⁊ cōferendis pꝛimā et ſummā obtinet poteſtatē. ex̄ de
p̄ben.licet.lib.vj. ¶ Hic eſt ſummus ⁊ vniuerſalis condi/
toꝛ omniū canonū legū ſanctarū₃ oīm ſanctionū: diſpē/
ſatoꝛ oīm eccleſiaſticoꝝ oꝛdinū:confirmatoꝛ inſtitutionū
et electionū:determinatoꝛ dubioꝝ:oſtēſoꝛ oīm que fienda
ſunt a ſingulis:⁊ diſcretoꝛ oīm que in eccleſia fiūt.ad hec
xvij.di.q̄ſi per totū.xxiiij.q.j.quoties. Hic eſt q̄ ſm Bern.
parē non hꝫ ſup terrā:ſꝫ ei ſubſunt oēs iure diuino. ¶ Hic
eſt ſm eiuſdē Ber.verba ad Euge.ſacerdos.ex̄ qui ſi.ſint
le.per venerabilē.§.ſunt aūt.magnus:pontifex ſummus.
xxiij.di.in noīe.in p̄n.ex̄ in clemē.de elec.ne romani. ep̄oꝝ
pꝛinceps.xxj.di.§.j.⁊.c.in nouo.lxxx.di.c.j.xcvj.di. conſtan/
tinꝰ.ap̄loꝝ heres.xl.di.c.j.pꝛimatu Abel.gubernatu Noe.
p̄riarchatu Abꝛaā.oꝛdie Melchiſedech. dignitate Aarō.
authoꝛitate Moyſes.iudicatu Samuel.ptāte Petrꝰ.vn/
ctiōe Chꝛiſtꝰ. Cui claues tradite:cui oues credite ſūt. Nā
ſunt ⁊ alij quidā ianitoꝛes celi:et gregū paſtoꝛes. Heb.j.
ſed hic tāto gloꝛioſius quāto differentius/vtrū₃ pꝛe cete

Pontifi
cia digni
tas non
medio/
criter ex
tollitur.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ris nomē hereditauit. Habent em̄ alij aſſignatos greges
ſinguli ſingulos: ſed huic vni vniuerſi ſunt crediti. nec tā-
tūmodo ouiū paſtor: ſed et princeps paſtorū. j. Pet. v. Ipſe
vnus oim̄ paſtorū ſucceſſor vni9 paſtoris chriſti. Jo. x. ex de
bap. licet. ¶ Hic eſt itaqꝫ cui paſcēdi vniuerſaliter chriſti
oues et agnos cura imminet. cui oim̄ eccleſiarum ſolicitu
do incūbit. ex in ꝓhemio. vj. lib. ſacroſancte. Nā ceteri vo-
cati ſunt in partē ſolicitudinis: hic aūt in plenitudinē po-
teſtatis aſſumpt9. Si aūt habēt alij partē ſolicitudinis: ni
hil huic deperit de plenitudine poteſtatis. ad hoc. ij. q. vj.
qui ſe ſcit. ex de vſu pal. ad honorē. ex de ma. et obe. ſolite. §.
nos aūt. ex de elec. vbi periculū. §. ceterū. ibi. rector vniuer
ſalis eccleſie: gregis dn̄ici director. et de elec. fundamenta.
j. rn̄. ibi. vt in beato Petro aplorū omniū ſummo principa
liter collocaret. ex in ꝓhemio. vj. li. ſacroſancte. j. rn̄. Jo. vl.
paſce agnos. itē. paſce oues. ¶ Hic eſt primas et patriar-

Papa qd interpretat.

cha. i. princeps patrū. xxj. di. cleros. v. patriarcha. vn̄ et Pa
pa interpretat admirabilis. et dicit a pape: qḋ eſt interie-
ctio admirātis. et vere admirabilis: q2 vices veri dei gerit
in terris. ex de trāſla. quanto. Et etymologizat. i. pater pa
trū. vn̄ et papa ad apicem dignitatis vocat. ex in ꝓhemio
vj. li. ſacroſancte. §. ſane. ibi. ad apicē ſummi pontificatus.
eo. lib. de cceſ. pre. c. vlti. in pn̄. et. xl. di. nō vos. ibi. qs enim
ſanctū dubitet: quem apex tāte dignitatis attollit: et. xxiij.
di. in noie. ibi. ad aplici culminis apicē ꝑuehāt etc̄. et. xxiiij.
q. j. qm̄ vetus. ibi. rōni culminis. et. ix. q. iij. pater. ibi. aplico
culmini etc̄. Iſte eſt hierarcha ſumm9: atqꝫ monarcha to-
tius eccleſie militantis: cui ois aia ſubiecta dꝫ eſſe tāqꝫ ex-
cellētiſſime poteſtati: cui niſi ſubiecta ſit ſalutem cōſequi
nō eſt: ſicut ſi nō eſſet in eccleſie vnitate. xxiiij. q. j. qm̄ vet9.
nec ad ouile chriſti ptinet q petri ſucceſſorē. ex de elec. vbi
periculū. §. ceterū. ibi. ſucceſſores Petri. et pre. c. qm̄. recu-
ſat hr̄e paſtorem. vt pre. c. ſolite. §. nos aūt. ¶ F Ipſe eſt
cui ſm quatuor cōditiones eccleſie/quatuor coueniūt no

Quatuor eccl'ie cōditiones.

mina: et res nominū. adde hic qḋ ſcripſi in. lxiij. arti. §. oſtē
dēdū. et ſequētibus. Primo em̄ eccleſia eſt vna. ex de ſum.
tri. c. j. §. vna. et in ſymbolo. et in vnā ſanctā etc̄. de cōſe. di. j.
eccleſia. et. xxiiij. q. j. qſi per totū. et ideo eſt vnū eius caput:
q2 vnū corpus (vt dixi in prin. iſtius operis in ꝓhemio. v.
ſi. et in ar. xiij. §. in hac. v. itē tenet) non debet hr̄e duo capi
ta quaſi monſtrū. ff. de ſta. ho. nō ſunt liberi. C. de poſthu.
here. inſti. qḋ certatū. in ſi. ex de offi. ordi. c. qm̄. vn̄ et Petro
dixit dn̄s. Joā. j. Tu vocaberis cephas: qḋ interpretat pe
trus. et eſt verbū ſyrū et nō hebreū: qḋ grecus interpretat
caput ſm nos. xxij. di. ſacroſancta. ibi. et cephas. i. caput. vt
principatū teneret apoſtolatus. vn̄ et nō obediētes: et qui
nō gubernātur ſub diſciplina alicui9 epi: acephali dicunt:
qſi ſine capite. xciij. di. nulla ratione. Et ideo ſicut eſt vnū
caput: ſic vn9 eſt paſtor: et eo vnus/quo prim9 et ſummus.
de quo per Ezech. predictū eſt. Paſtor vnus erit oim̄ eorū.
Ezech. xxxvij. ad ſi. et iterū. Rex vn9 erit: et oib9 imperās.
in. e. c. Ezech. Et hoc eſt de rōne regis/ꝙ ſit vnus: comune
bonū multitudinis intēdēs/et querēs. vj. q. iij. ſcitote. ibi.
et vnū regē. Et Roma duos fratres ſimul reges habere
nō potuit. vij. q. j. in apib9. Si ergo in vno ſpeciali populo
vni9 eccleſie particularis requirit vnus eps q ſit toti9 po
puli caput: pre. c. in apib9. ibi. ſinguli eccleſiarū epi. et ex de
offi. or. qm̄ in pleriſqꝫ. Ita in toto pplo chriſtiano q vnus
eſt: requirit ꝙ ſit vnus toti9 eccleſie caput. ar. xix. di. in me-
moriā. q2 vnius eccleſie vn9 ſpōſus. vij. q. j. ſicut. ij. ad Corī.
xj. deſpondi vos vni viro virginē caſtā. loquit de eccleſia
exhibēda chriſto. xxvij. q. j. nuptiarū. et epatus vn9 vniuer-
ſalis: et multi ſub eo: et eps eius vnus. vij. q. j. nouatianus.
xxiiij. q. j. loquit. ¶ B Secundo eccleſia eſt catholica in
ſymbolo niſſeno. et vnā ſanctā catholicā. i. vniuerſalem. et
ſimiliter dicēdū eſt ꝙ vniuerſalem habet paſtorē Roma-
nū pōtificem. papa tn̄ Greg. ꝓhibet ſe vocari vniuerſalē.
xcix. di. ecce. et tamē vocatur pōtifex Romane eccleſie vni
uerſalis. xxiij. di. in noie. j. rn̄. v. qpropter. Sed vniuerſalis
eſt papa rector toti9 eccleſie/et ſingularū eccleſiarū. vt. s.
dictum eſt. ſed nō ſic vniuerſalis: quin de iſto vniuerſo alij
habeāt partem ſui regiminis in eccleſijs ſibi deſignatis.
xciij. di. legimus. xxj. di. quāuis. Pro iſta iuriſdictione vni
uerſali facit qḋ dicit in pape conſecratione vel cathedra-
tione. Tribuas ei dn̄e cathedrā pōtificalem/ad regendū
eccleſiā tuā et plebē tue ſortis inter mundi limites vniuer
ſam. In omi qppe multitudine ordinata ad vnū/oportet
ſuper potētias ſpūales regitiuas/eſſe vnā cōmunem: que
ad bonū cōmune intēdat: que ꝑpter hoc diuinior eſt ſpiri
tualib9: q2 bonū quāto cōmunius/tāto digni9. ff. bo. vij.
q. j. ſcias. viij. q. j. i ſcripturis. vtpote ſummo bono ſimili9.
in quo toti9 boni ratio cōtinetur. ¶ H Eſt igit vn9 pa-
ſtor vniuerſalis et rector toti9 eccleſie. et ideo eccleſia Ro-
mana cui9 eſt pōtifex vniuerſalis dicit vere. Illa diſtictio
de vniuerſali eſt diligēter notāda. quam Inno. iij. in epla
quadā tāgit/dicēs ꝙ vno modo dicit vniuerſalis eccleſia q
de vniuerſis cōſtat eccleſijs. ſic ſumit. xxiiij. q. j. alienus. et
c. ſchiſma. ibi. cui eccleſiā vniuerſalē. Et ſm hāc acceptio-
nē vocabuli eccleſia romana nō eſt vniuerſalis eccleſia: ſꝫ
pars vniuerſalis eccleſie. prima videlꝫ et pcipua: velut ca-
put in corpore. qm̄ in ea plenitudo poteſtatis exiſtit. ad ce
teras aūt pars aliqua plenitudinis deriuat. hoc bene ꝓ
batur. xxj. di. quāuis. in ſi. et. iij. q. vj. dudū. Alio modo dicit
vniuerſalis eccleſia illa q ſub ſe continet eccleſias vniuer
ſas. et ſm hāc nois rationē Romana tm̄ vniuerſalis eccle
ſia nūcupat. qm̄ ipſa ſola ſingularis ꝓuilegio dignitatis
ceteris eſt plata. vt p. c. quāuis. et. c. dudū. xxij. diſ. c. j. et. ij. et
c. de cōſtātinopolitana. ſicut de9 vniuerſalis dn̄s appella
tur: qm̄ vniuerſa ſub ei9 dn̄io cōtinent. pſ. xxiij. et. lxxviij.
q2 dn̄i eſt terra etc̄. viij. diſt. quo iure. Eſt em̄ vna generalis
eccleſia. de qua chriſt9 dicit ad petrū. Mat. xvj. Tu es pe.
et ſup hāc pe. edifi. ec. meā etc̄. xix. di. ita dn̄s. Et ſunt multe
particulares eccleſie. xxj. di. quāuis. de qbus apls ait. ij. ad
Corī. xj. Inſtātia mea quotidiana ſolicitudo oim̄ eccleſia-
rū. Ex oib9 aūt vna cōſiſtit: tāqꝫ ex particularib9 generalis
et vna preeminet oib9. qm̄ quū vnū ſit corp9 eccl'ie. xxiiij. q.
v. de liguribus. de quo dicit apls. Ro. xij. Oēs vnū corp9 ſu
mus in chriſto. Ephe. iiij. xxiiij. q. j. loquit. illa velut caput
ceteris mēbris excellit. Qui aūt hūc primatū vni9 capitis
reſpectu vni9 eccleſiaſtici corporis ptinaciter negāt: chri-
ſtū diuidūt: eccleſiā vnā ſcīdūt: vnitatem auferūt: et cōſe-
quēter in ſpm̄ſanctū peccāt: p quē vnitur eccl'ia. ꝑpter qḋ
heretici et ſchiſmatici merito ſunt cēſendi. ad hoc. j. ad Co
rin. j. ibi. diuiſus eſt chriſt9: q. d. nō. xvij. q. vij. ſicut dn̄i veſti
mentū. xxiiij. q. j. aduocauit. ibi. Nā etſi fidē erga deū tene
rēt: tn̄ erga dei eccleſiā nō tenebāt: cuius patiebant velut
quoſdā art9 diuidi mēbraqꝫ lacerari. Etem̄ quū ꝑpter ec-
cleſiā chriſt9 paſſus ſit: et chriſti corp9 ſit eccl'ia: nō videt ab
his ſcꝫ ſchiſmaticis exhiberi chriſto fides: a qb9 paſſio ei9
euacuat. et. c. ſchiſma. in pn̄. et expſſi9. xxij. di. c. j. ibi. q autori
tione eccl'ie ꝓuilegiū ab ipſo ſummo et oim̄ eccl'iarū capite
traditū auferre conat: hic ꝓculdubio i hereſim labit. et. j.
hic eſt heretic9 cēſendus. ¶ Tertio eccl'ia eſt ſctā mater in
ſymbolo niſſeno: et aplico ſanctā eccleſiā. xxij. diſ. ſacroſcā
romana eccl'ia. pſ. lxxxviij. in eccl'ia ſctorū. et q2 virtualiter eſt
in ſctis. de cōſe. di. iiij. qris a me ꝙ verū. ibi. tota hec q ſctā mr
eccl'ia q in ſctis ſuis eſt etc̄. et iō vniuerſalis paſtor eccl'ie di
cēdus eſt ſanct9. Nā etſi pſona q pſt/poſſit eſſe nō ſctā: vt
xl. di. ſi papa. quū locus et ſtat9 eſt ſanct9 in hac vita et ſum
me pfect9. xl. di. c. ij. ibi. qs em̄ ſctm̄ eē dubitet: quē apex tā
te dignitatis attollit: in q ſi deſunt bona acqſita p meritū
ſufficiūt q a loci pdeceſſore preſtant. i. in teſtamēto relinqui
tur. aut em̄ claros ad hec faſtigia erigit: aut q erigunt illu
ſtrat. vbi de h in gloſ. q. d. ideo roman9 pōtifex pr ſanctiſſi
mus appellat: q2 ſancti ſctorū ſcꝫ chriſti. Dan. ix. vicē gerit
et locū tenet. ex vt ec. bene. c. vnico. ex qui ſi. per venerabi
lē. §. ſane. ¶ Quarto eccleſia dicit aplica. vn̄ et in ſymbo-
lo niſſeno. et apoſtolicā eccleſiā. q2 ab aplis fundatā: et ro
boratā: maxime a Petro aplo: ſupra quē oim̄ apoſtolorū
ſummū/eſt eccleſia principaliter collocata. ex de elec. fun-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

damenta.ſ.rñ.lib.vj.xix.di.ita. Etiã vocatur eccleſia romana eccleſia apoſtoloꝝ Petri ⁊ Pauli.xxiij.diſt.in noie.ibi. apoſtoloꝝ Petri ⁊ Pauli quoꝝ preſumit eccleſiã confundere. Ideo ſummus rector eccl'ie/apoſtolicus d̄r.lxxix.di. c.j.⁊.§.pce.⁊ ſi qs penam.⁊.xix.di.in memoriã.ibi. apud apl'icũ. Et ſedes apoſtolica vocaẗ ſedes papalis.xxiij.diſ. in noie dñi. in multis locis.⁊.lxxix.di. qñ in oib⁹.c.⁊ ex̄ de reſcrip.ſedes apl'ica.⁊.xvj.di.c.j.⁊.xvij.di.c.j.⁊ in multiplici parte iuris. Et dignitas papalis/officiũ apl'icũ appellatur.ex̄ de elec.licet.§.pterea. Et lex pape vel ꝯſtitutio apoſtolica inſtituta vocanẗ.xciij.di.ſi inimicus.ꝟ.ideo.⁊.xvij. di.ꝯcilia ſacerdotũ.ibi.preter apl'ici apicis ſanctionē. Vocaẗ etiã apl'ica: q: Petr⁹ ⁊ Paulus principes apoſtoloꝝ/ romanã eccleſiã chriſto dño ꝯſecrauerũt:eãqꝫ oibus vrbibus.ſ.vniuerſo mũdo ſua pſentia atqꝫ veneꝛãdo triũpho pretulerũt.xxj.di.quãuis.ex̄ de elec.fundamẽta.§.iſti ſunt. Et q: oẽs apl'i fuerũt fundamẽtum ⁊ origo toti⁹ eccleſie militantis.xxxv.q.j.cũ ergo.ibi.primũ aplos elegit:quos quaſi fundamentũ inſtituit eccleſie.⁊ ſequiẗ.in ſeipſis originē eccleſie preſtiterũt. Et q: papa eſt vicari⁹ illi⁹ magni apl'i deſuꝑ miſſi chriſti de ſinu pr̄is.ipſe ſucceſſor Petri in quo tota apl'ica authoritas ſm̄ plenitudinē reſeruaẗ. ex̄ de tr̄ãſla.quãto.de elec.vbi periculũ.§.ceterũ.xxj.di.in nouo.

Ⅎ Ad confirmationē aũt dictoꝝ inducenda ſunt quedã. Et primo q̄dē ad oſtēdendũ ꝙ oportet eſſe in tota eccleſia vnũ caput/⁊ vnũ regē/ꝓbaẗ. q: regimen eccleſie eſt optime ordinatũ:q: ab optimo ꝑncipe inſtitutũ. Optimũ ꝟo regimē multitudinis eſt vt regaẗ ꝑ vnũ. vt ſepe.s̄. in.x.ar.ꝟ.adhuc nulli.⁊.ꝟ.itē.ꝙ ſit vtilius ꝓbaui.ꝗ eccl'ie regimē ſic eſt diſpoſitũ:vt vnus toti eccl'ie preſit. Qꝛ autē optimũ regnũ ſit per vnũ/ex hoc ampli⁹ declaraẗ. Nã regnũ nihil aliud eſt ꝙ directio gubernatoꝝ ad finē/qui eſt aliq̄d bonũ. vnitas autē ꝑcipue pertinet ad rationē boni: ſicut ꝓbat Boe.in lib.de ꝯſolatione phic. ꝙ ſicut oia deſiderãt bonũ:ita deſiderãt vnitatē:ſine qua eſſe nõ poſſunt. vnũquodqꝫ eñi intantũ eſt/inquantũ vnũ eſt. vñ illud ad q̄d tēdit intētio multitudinē recte gubernãtis:eſt vnitas/ ⁊ pax multitudinis.in qua vnitate conſiſtit bonũ ⁊ ſalus cuiuſlibet ſocietatis.facit.xxiij.q.j.noli. ſed ꝑ ſe cauſa vnitatis eſt vnũ.nã ⁊ plures nõ poſſunt vnire multa: niſi ipſi aliquo modo vniãtur.quare illud q̄d eſt ꝑ ſe vnũ:efficaci⁹ ⁊ melius eſt cauſa vnitatis:ꝙ plures vniti. vñ ſequitur ꝙ multitudo meli⁹ regaẗ per vnũ ꝙ ꝑ plures. dũmodo in illo vno ſit bonitas q̄ requiriẗ in regente. hoc etiã pꝫ in natura:q̄ eſt opus dei.cui⁹ opera ſunt ꝑfecta ⁊ optima. quia opus imperfectionis non nouit.ex̄ de bap.maiores.§.ſed adhuc qriẗ.⁊ de pe.di.iij.ſunt plures.⁊ Deuẗ.xxxij.dei ꝑfecta ſunt opera ⁊ optima. vñ Geñ.j.vidit de⁹ cuncta q̄ fecerat:⁊ erant valde bona.xxiiij.q.iij.q̄dã.ꝟ.floriani. Omne aũt naturale regimen eſt ab vno.in multitudine nãqꝫ mēbroꝝ corporis/eſt vnũ mēbrũ q̄d principaliter mouet: ſcꝫ cor. Et in partib⁹ potētialib⁹ aie/vna potētia eſt:que aliis preeſt:ſcꝫ ratio:prout ꝯprehendit intellectũ ⁊ voluntatē. Et in apib⁹ vnus rex eſt. Et grues vnũ ſequunẗ.vij.q.j. in apib⁹.vbi de hoc. Et in toto vniuerſo vnũ primũ ꝑncipiũ eſt:q̄d oia ꝓducit/⁊ mouet.ex̄ de ſumma tri.firmiter.ſ.rñ. ibi.Vnũ vniuerſoꝝ principiũ:creator oim viſibiliũ ⁊ inuiſibiliũ ⁊c.quare et in multitudine humana/ſi optime regi debeat:oportet eſſe vnũ rectorē. Et ſi vnitas gubernãtis requiriẗ ad optimũ regimē multitudinis humane:q̄ vniẗ ex inclinatione nature: multo magis requiriẗ ad regimē illi⁹ ꝯmunitatis q̄ vnitur etiã munere grẽ:cuiuſmodi eſt ꝯmunitas eccleſiaſtica. Nã illud q̄d eſt ſm̄ gratiã:nõ contrariaẗ ei q̄d eſt ſm̄ naturã:ſed ꝑficit illud. Relinquiẗ ꝗ ꝙ in regno eccleſie ſit vnus rector. Itē chriſtus nõ deficit in neceſſariis eccleſie ſue:quã vſqꝫ ad mortē dilexit. Ephe.v. xxiij.q.v.ꝑnceps.xxiiij.q.j.ſchiſma:que maxime ꝯſeruari põt ꝑ hoc q̄d gubernaẗ ab vno.ſ.Mach.viij.ad medium. ibi.⁊ ꝯmittũt vni hominũ magiſtratũ ſuũ per ſingulos annos dominari vniuerſe terre ſue,⁊ oẽs obediũt vni. *[margin: Unius regimē optimũ, — Optimũ eſſe ab vno regi pluri/mis ſuadetur argumētis,]*

Requiriẗ eñi ad vnitatē eccleſie/ꝙ oẽs fideles in fide ꝯueniant.s̄.ar.xl.ꝟ.itē ad vnitatē. Interuenit autē circa ea que fidei ſunt/queſtiones moueri:q̄ dũ per vni⁹ ſententiã determinãtur:vnitas fidei ꝯſeruatur in eccleſia: ⁊ remouetur diuiſio.etiã ꝓpter diuerſoꝝ ſn̄iam eſſe poſſet/ꝙ multa capita/multe ſn̄ie.de ꝯſe.di.iiij.ſicut in ſacramētis.ff.de arbi.itē ſi vnus.§.ꝑncipaliter.⁊ legiẗ ⁊ no.ex̄ de ꝯceſ.pre. quia. ¶ Eſt ergo tenendũ firmiter ꝙ ex ordinatione chriſti vnus toti eccleſie preeſt.hoc clare ꝓbaẗ.xix.di. ita dñs. ex̄ de elec.fundamenta.ſ.rñ.⁊.xxj.di.in nouo. Probaẗ etiã hoc/per id q̄d dicit Hugo de ſancto victore circa ꝑncipiũ ꝯmentarii ſui ſuꝑ angelica hierarchia: vbi oſtēdit ꝙ vniuerſitas conſeruaẗ per collectionē oim poteſtatũ ad vnũ principiũ:ſic dicēs: Ad decorē ⁊ pulchritudinē eoꝝ q̄ ſapiētia ornauit operũ/ab vna virtute ⁊ poteſtate diſtribuunẗ multe virtutes:⁊ poteſtates multe efficiũtur. Sed ne rurſus multitudo ſchiſma generet ante diuiſionem; ⁊ aduerſum ſe pugnet orbis dn̄atione cõtraria:vnũ principiũ eſt: et moderator vnus oim:a quo habent q̄d ſunt:⁊ ſub quo moderãtur q̄d poſſunt:⁊ deferũt ad ipm̄ omne q̄d efficiũt vt vnitas maneat oibus:⁊ pax perſeueret in regno cũctã creãtis ⁊ gubernãtis oia dei. Hoc autē q̄d generaliter dicit Hugo de vniuerſo mũdo/põt adaptari ſpecialiter ad eccleſiaſticũ regnũ:cui⁹ vnitas optime ꝯſeruatur/ꝑ hoc ꝙ ab vno rectore depēdent oẽs fideles ⁊ rectores fideliũ vniuerſi:⁊ vnius fidei vnus eſt director ⁊ rectoꝛ.xxiiij.q.j. loquiẗ. hoc etiã bene claret.xciij.diſ.legimus.ibi. Qꝛ autē poſtea vn⁹ electus eſt q̄ ceteris preponereẗ: in ſchiſmatis remediũ factũ eſt:ne vnuſq̄ſqꝫ ad ſe trahens eccleſiã chriſti rũperet.⁊.xcv.di.olim.ibi.poſtꝙ aũt vnuſquiſqꝫ eos q̄s baptizauerat ſuos eſſe putabat/non chriſti: in toto orbe decretũ eſt:vt vn⁹ de presbyteris ſupponereẗ:⁊ ſchiſmatũ ſemina tollereñ. Patet ergo ꝙ eſt vn⁹ rex ⁊ paſtor toti⁹ eccleſie:ſicut in eccleſia triũphãti vnus preſidet: ſcꝫ vnus de⁹:q̄ etiã toti vniuerſo principaẗ. Iudith.ix.ibi. deus celorũ ⁊c.ſic in eccleſia militãte q̄ a triũphanti per ſimilitudinē deriuaẗ.lxxxix.di.ad hoc.vnus eſt q̄ preſidet fidelib⁹ vniuerſis. ¶ Qꝛ aũt iſte vnus ſit Roman⁹ põtifex Petri ſucceſſor:ex primatu ⁊ prerogatiuis ipſi⁹ beati Petri maxime cõfirmaẗ.nã petri ꝑceſſor ⁊ ſucceſſor/ſunt pares officio ⁊ poteſtate:licet poſſint eſſe diſpares vite merito ⁊ bonitate.q: nõ habet imperiũ par in parem.ex̄ de elec. innotuit.quũ ergo beatus Petrus fuerit conſtitutus a chriſto princeps ſuꝑ vniuerſam petram.xxj.di.in nouo.xxj.di.§.j. oportet dicere ꝙ eius ſucceſſor/eſt ille q̄ eſt vniuerſalis rector eccleſie.xxiiij.q.j.manet.xl.di.c.j.

¶ Articulus.lv. A

AD oſtendendũ autē

priuilegia ſingularis poteſtatis petro collate/illud ꝑmo occurrit/q̄d in Io.j.c. habetur. Tu vocaberis Cephas. q̄d etſi petr⁹ interpretaẗ:ſm̄ vnã linguã.vt ibi habeẗ.ſm̄ aliã caput exponiẗ.vt s̄.ar.xxi.vt ſicut caput inter cetera mēbra corporis obtinet principatũ:velut in quo viget plenitudo ſenſuũ.iuxta illud Eccſ.ij.c.oculi ſapiētis in capite ei⁹.⁊ in quo ratio/ que oia regit/viget.ex̄ de ſacra vnc.c.vnico.§. quia ꝟo.ꝟ. in vertice.ſic Petrus inter aplos/⁊ per ꝯſequens ſucceſſor ei⁹ inter vniuerſos eccleſiarũ prelatos/eſt authoritate ꝑcipuus:⁊ precellit ſimpliciter poteſtate ac etiã dignitate.xxj.di.in nouo.xix.di.ita.iij.q.vj.dudũ.xxj.di.§.j.xvj.q. vj.ſi forſitan.vñ ⁊ acephalũ dicitur eſſe cõciliũ vbi caput nõ eſt.xxj.di.ſumitur. *[margin: Cephas q̄d interpretaẗ.]*

¶ B Deinde accipiendum eſt q̄d in euãgelio Matth. legiẗ.xvj.c. Petro eñi cõfitenti chriſtũ eſſe filiũ dei viui/r̄ndit chriſt⁹.⁊ ego dico tibi: q: tu es Petr⁹:⁊ ſuꝑ hanc petrã edifi.eccleſiã meã.xix.di.ita.⁊.xxi. di.in nouo.diligēter attēdenda ſunt ꝟba hec.tu es (inq̄t) Petr⁹.nõ aũt nũc primo hoc nomē accepit.vt Aug.ait. ſꝫ qñ dictũ eſt ei Io.j.tu vocaberis cephas:q̄d interpraẗ petrus.vt iam.s̄.dictũ eſt.vnde ſicut Chryſ.ait. hic eſt vnus *[margin: Horum verborũ Tu es Pe. ⁊c. mlt'iplex expo.]*